

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 4781/2022
27.01.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ... села код Грачанице, чији је пуномоћник Миодраг Јанковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Дирекција полиције, Координациона управа за аутономну покрајину Косово и Метохију, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради утврђења дискриминације и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2602/22 од 08.09.2022. године, у седници већа одржаној дана 27.01.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2602/22 од 08.09.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П1 69/19 од 25.05.2022. године, ставом првим изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе учињено поднеском од 23.05.2019. године. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се утврди да је тужилац радно дискриминисани од стране тужене, јер тужена није донела и одбија да донесе решење о престанку радног односа тужиоца, као осталим запосленима тужене којима је донела решење о престанку радног односа закључно са 31.12.2013. године, који су послове и задатке из надлежности МУП-а обављали на територији АП КиМ након 1999. године, на основу којих решења је Републички фонд за ПИО донео решења о признавању права на посебну пензију. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца којим је тражено да се забрани туженој даље дискриминаторско понашање, којим тужена одбија да донесе решење о престанку радног односа тужиоца, на основу којих решења би Републички фонд за ПИО донео решење тужиоцу о признавању права на посебну пензију. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца да се забрани туженој понашање којим одбија достављање решења о заснивању радног односа, решења о престанку радног односа и извештај за тужиоца Републичком фонду за ПИО да је тужилац послове из надлежности МУП-а обављао на територији АП КиМ од заснивања радног односа 2009. године, како би Републички фонд за ПИО на основу

достављеног решења и извештаја донео решење тужиоцу о признавању права на посебну пензију. Ставом петим изреке, одбачена је тужба тужиоца у делу којим је тражено да се наложи туженој да тужиоцу достави решење о заснивању радног односа код тужене, решење о престанку радног односа и извештај Републичком фонду за ПИО, да је тужилац обављао послове из надлежности тужене након заснивања радног односа код тужене 2009. године, на територији Косово и Метохија од заснивања радног односа, како би Републички фонд за ПИО донео решење тужиоцу о признавању права на посебну пензију. Ставом шетим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца да се обавезе тужена да му, на име накнаде нематеријалне штете на име душевних болова због дискриминације, исплати износ од по 100.000,00 динара. Ставом седмим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 9.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2602/22 од 08.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена је првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, из свих законом прописаних разлога.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011... 18/2020, у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је примљен на рад код тужене 2009.године, али му никада није достављено решење о заснивању радног односа. Радне задатке је обављао на територији Косова и Метохије, по ком основу су му зараде редовно исплаћиване до јуна 2013. године, када је тужена престала да му врши исплате и одјављен је са осигурања 31.05.2013. године. Тужилац од тужене није добио решење о престанку радног односа, премештају или пензионисању. Тужбени захтев заснива на томе да су неке његове колеге добиле решења о престанку радног односа, закључно са 31.12.2013. године, на основу којих решења су код РФ ПИО остварили право на посебну пензију, у складу са Уредбом Владе Републике Србије, која је прописивала право на посебну пензију за све запослене који су обављали послове и задатке при МУП РС и чије је пребивалиште на територији АП КиМ. Тужилац је поднео посебан захтев за утврђење посебне пензије РФ ПИО према назначеној Уредби. Решењем бр. 181.1.7-1235/18 од 26.12.2018. године РФ ПИО, прекинут је поступак док се не реши претходно питање достављања списка који садржи податке неопходне за утврђивање посебних права и копије решења по престанку радних односа бивших запослених у Министарству унутрашњих послова чије је место рада било на територији АП Косова и Метохија.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужилац није учинио вероватним да је тужена извршила акт дискриминације, односно да је понашање органа тужене у поступку вршења својих овлашћења у моменту одлучивања о праву тужиоца било дискриминаторно, тако што је тужиоца ставила у неједнак положај у односу на друге запослене. Према схватању судова у конкретном случају тужилац није доказао да је било којим актом или поступањем органа тужене дискриминисан, ни на непосредан ни на посредан начин, нити да су тужиоцу због неког личног својства неоправдано ускраћена права.

По налажењу Врховног касационог суда правилно су нижестепени судови одбили тужбени захтев за утврђење да је тужена дискриминаторски поступала према тужиоцу, а следствено томе и захтев за накнаду нематеријалне штете.

Забрана дискриминације у области рада прописана је Уставом, а ближе је регулисана Законом о забрани дискриминације и Законом о раду. Према чл. 16. став 1. Закона о забрани дискриминације, забрањена је дискриминација у области рада, односно нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, на напредовање у служби, на стручно усавршавање и професионалну рехабилитацију, на једнаку накнаду за рад једнаке вредности, на правичне и задовољавајуће услове рада, на одмор, на образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености. Заштиту од дискриминације из става 1. овог члана ужива лице у радном односу, лице које обавља привремене и повремене послове или послове по уговору о делу или другом уговору, лице на допунском раду, лице које обавља јавну функцију, припадник војске, лице које тражи посао, студент и ученик на пракси, лице на стручном оспособљавању и усавршавању без заснивања радног односа, волонтер и свако друго лице које по било ком основу учествује у раду.

Закон о забрани дискриминације („Службени гласник РС“, број 22/09), у члану 2. став 1. тачка 1. прописује да изрази „дискриминација“ и „дискриминаторско поступање“ означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и чланова њихових породица, или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на неком личном својству.

Законом о раду забрањена је непосредна и посредна дискриминација лица која траже запослење као и запослених с обзиром на пол, рођење, језик, расу, боју коже, старост, трудноћу, здравствено стање, односно инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне обавезе, сексуално опредељење, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, чланство у политичким организацијама, синдикатима, или неко друго лично својство (члан 18); док непосредна дискриминација у смислу овог закона јесте свако поступање узроковано неким од основа из члана 18. овог закона, којим се лице које тражи запослење као и запослени ставља у неповољнији положај у односу на друго лице у истој или сличној ситуацији (члан 19).

Полазећи од законских норми, основна карактеристика дискриминације јесте прављење разлике између лица које тврди да је дискриминисано и других лица у истој или сличној ситуацији, које при том мора бити неоправдано и мора бити везано за неко

лично својство дискримисаног лица. Такође, према члану 45. став 2. наведеног закона, лице које тврди да је дискриминисано мора да учини вероватним акт дискриминације, односно да му је због неког личног својства повређено људско или мањинско право зајемчено Уставом и то представља неопходну претпоставку да би се могла утврдити повреда начела забране дискриминације.

Тужилац је тражио да се утврди да је тужена извршила дискриминацију према њему повређујући његова права из области рада (члан 18, 19. и 20. Закона о раду), зато што му није донела и одбија да донесе решења о престанку радног односа као што је донела другим запосленима. Међутим, правилно је становиште нижестепених судова да у поступању тужене не постоји ни непосредна, ни посредна дискриминација. Тужилац није доказао да је тужена повољније поступала према другим запосленима у сличној ситуацији, а да је једина разлика између њих неко заштићено право односно лично својство, јер мора постојати узрочна веза између неповољног поступања и тог личног својства. Иако тужена није тужиоцу донела решења о престанку радног односа (док неким другим запосленима јесте) то само по себи не представља акт дискриминације, већ је реч о поступању тужене у оквиру својих овлашћења. Дакле, у овом случају спорно је право тужиоца чија заштита се остварује у управном поступку, поступку за накнаду штете поводом незаконитог или неправилног рада државног органа или управном спору, па се у конкретном случају понашање тужене не може сматрати дискриминаторним, а заштиту наведених права тужилац може остварити у наведеним поступцима. У ситуацији када је тужилац незадовољан поступањем тужене (јер му није донела решења о престанку радног односа) и сматра да је такво понашање дискриминаторско, а да при том није доказао да је такво поступање тужене у вези са личним својствима тужиоца, не може се говорити о дискриминацији у смислу цитираних одредби закона.

Имајући у виду изложено, неосновани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права с обзиром да из утврђеног чињеничног стања не следи да је тужена неоправдано ставила тужиоца у неповољнији положај у односу на друге запослене и то из разлога који би представљали дискриминацију према њему.

Из наведених разлога, Врховни касциони суд је применом члана 414. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић